

Posudek vedoucího diplomové práce

Autorka: Bc. Lucie Špitálníková

Název: Sociální identifikace a meziskupinové vnímání v prostředí technologické společnosti

Diplomová práce L. Špitálníkové je poměrně originální sondou do firemní a především mezitýmové dynamiky v rámci jedné střední firmy. Základním východiskem pro její zkoumání je existence dvou týmů (přesněji částí firmy), z nichž jedna představuje tzv. „front office“ (FO), tedy zaměstnance, kteří pracují na klientských projektech a druhou část tvoří tzv. „back office“ (BO), tedy de facto podpůrné složky pro FO a firmu jako celek. Autorka do této dynamiky vstupuje s přesvědčením (založeným zejména na skutečnosti, že sama ve firmě pracuje a firemní klima důvěrně zná), že FO zaujímá z hlediska sociálního porovnávání high status a BO low status. Tento předpoklad je potvrzen částí získaných dat, nakonec však nevyznívá tak jednoznačně.

Autorka se v práci chce věnovat „Sociální identifikace a meziskupinovému vnímání“, přičemž k jejímu měření používá metodu OSIO (grafické znázornění vnímané sociální vzdálenosti). Výhody této volby spatřuji v jednoduché a pro respondenta srozumitelné administraci, nevýhody však spatřuji v absenci obsahu sociální identifikace (tedy co vlastně vnímanou vzdálenost sytí). Autorka tento nedostatek následně kompenzuje realizací doplňujících rozhovorů, což opravdu řadu vysvětlení přináší, ale jen v omezeném rozsahu (rozhovory byly tři), více viz níže. Pro úplnost je třeba k použité metodologii dodat, že autorka v textu cituje několik validizačních studií (str. 32-35), které prokazují, že výstupy OSIO lze použít také na měření sociální identifikace v souvislosti se zaměřením diplomové práce

Celkově je práce zpracovaná velmi dobře. Lze pochválit teoretickou část zejména vzhledem ke komplexitě zpracovávaného pojmu (sociální identita). Občas výčet teorií působí samoučelně (např. kap. 2.1 - tam by šlo zařadit téměř cokoli, navíc s některými uvedenými body se následně nepracuje), ale celkově jsou pojmy dobře vymezeny, text plyne, čtenář je většinou dobře orientován.

Hlavní výzkumná otázka je velmi obecná a vyvolává dvě ne zcela podstatné nejistoty: za prvé proč je kauzalita zvolena ve směru „sociální identifikace ovlivňuje meziskupinové vnímání“, když to může být i naopak a za druhé je řeč o sociální identifikaci, zatímco klíčový nástroj měří spíše sociální vzdálenost. Dotaz k obhajobě: Jak autorka tuto otázku vysvětluje? Pro úplnost je však třeba uvést, že podotázky jsou formulovány přesněji (byť zejména u ot. 2 stále velmi ambiciózně). Pasportizace firmy a popis kontextu je velmi dobrý, stejně jako popis metod.

Empirická část působí občas nepřehledně, ale to není autorčina chyba, spíše důsledek použité metodologie, která přináší velké množství dat s mnoha kombinacemi (self, in-group, out-group, whole-group), občas může být pro čtenáře složitější se v textu „kotvit“, čemuž (trochu paradoxně) nepomáhá autorčina chuť a také schopnost data interpretovat. Autorka se snaží každý významný nebo potenciálně významný vztah (výjimečně i nad rámec statistické korelace) vysvětlit, interpretovat, občas nabízí i spekulaci. Jakkoli se to pro řadu čtenářů může zdát nadbytečné (a třeba i ne zcela průkazné), rád bych tuto snahu pochválil, zejména s ohledem na skutečnost, že naprostá většina jejích úvah „dává smysl“. Z toho pramení trochu paradox této práce: autorka sice dominantně používá kvantitativní metodologii, interpretace jsou však chvílemi až etnografické. Otázka k obhajobě: Jak autorka vnímá vztah mezi použitou metodologií a závěry, které z obdržených dat činí? Pozitivní stránku bych vnímal ve snaze uchopit téma sociální identifikace „celostně“, tedy včetně širokých souvislostí, nevýhodu v možném ovlivnění autorky vlastní osobní a pracovní zkušeností.

Porozumění textu pak velmi pomáhají zejména různá shrnutí, tabulky, grafy, které závěry zjednodušují a činí srozumitelnějším. V práci jich mohlo být i více, ale občas se objevují a textu pomáhají.

Závěry jsou formulovány dobře, interpretace jsou zajímavé a zručně provedené, diskuze spíše představuje „prodloužení“ závěru. Kapitola 7.1 je dle mého názoru nadbytečná.

Práce hodnotím velmi kladně vzhledem k její originalitě, kombinované metodologii, schopnosti autorky interpretovat data a poradit si i se složitým textem. Drobné nedostatky spatřuji v občasné nepřehlednosti textu, malému rozsahu kvalitativní části a osobní angažovanosti autorky ve firmě zejména vzhledem k jejímu interpretačnímu apetitu.

Práci doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 9. ledna 2025
PhDr. David Heider, PhD.